

Κεραρίδης.
Εἰς τὴν ἐδουμένην σελίδα

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΤΟΣ Β'—1928

ΑΘΗΝΑΙ, 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 17—41

“ΣΙΓΑΛΕΣ ΦΩΝΕΣ,,

[Με τὸν τίτλον αὐτὸν ὁ ποιητὴς ἐκδίδει προσεχῶς τὸν ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐηρεστήθη νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ τὰ τρία αὐτὰ ἀνέκδοτα ποιήματα. Σ. Κ. Ν. Ε.]

Η ΚΑΜΙΝΑΔΑ

Πρὶν πέσεις, καμινάδα μουχλιασμένη,
πού γέρνεις πρὸς τὴν ἄκρην τῆς σκεπῆς,
ὅ,τι μὲ τὸν παλιὸ καιρὸ σὲ δένει,
κάνε στερνὴ φορὰ γιὰ νὰ μοῦ πεῖς.

Τὴν Ἀνοιξή, μὲ τὸν ξανθὸν Ἀπρίλη,
θυμᾶμαι στὴν ποδιά σου μιὰ φωλιά,
καὶ μέσα δυὸ πουλιά, - χεῖλη μὲ χεῖλη -
ποὺ δίνανε τσιμπήματα - φιλιὰ...

Χειμῶνας! Στ' ἀνοιγμά σου πῶς φουσοῦσε!
Καὶ στὴ γωνιά σου κάτω μαζωχιά,
ποὺ μιὰ γιαγιά μιλοῦσε, ὅλο μιλοῦσε,
—μιὰ, τώρα δὲν θυμᾶμαι πιά, σὰν τί;

Τί ὀνειράτα, καὶ πόσα ὑποσχεμένα!
τί κλάματα! τί γέλια! τί λογάκια!
ποὺ σβύσαν, ὅπως λυώνουν κι' ἀπὸ σένα
τ' ἀνάρια τοῦ καπνοῦ σου συννεφάκια...

—Τὰ χέρια, ποὺ πυρώνονταν στὴ θράκα,
τὰ μάτια ποὺ θωροῦσαν τὴ φωτιά...
κάποιο καντῆλι... ἕνας Σταυρός, μιὰ πλάκα.
Δὲν ἀπομένει τίποτ' ἄλλο πιά.

Λέγος καπνός, πού—τώρα μὲ τὴ δύση—
βγαίνει ἀπ' τ' ἀνοιγμά σου τὰ γυφτά,
φαιγεται σὰ νὰ πῇ νὰ θυμώσει
τὸ ψυχολοί, ποὺ γύρω σου πετᾷ.

ΘΕΙΑ ΜΑΡΩ

Πέντε-ἕξι μέρες... τὸ κερί
καὶ τὸ καντῆλι σου ἀναφτό.
Μὰ πλιότερο, ποιὸς θὰ μπορεῖ:
Πολὺ κι' αὐτό... πολὺ κι' αὐτό...

Γιὰ τὴν ψυχὴ σου, κ' οἱ φτωχοὶ
μοιράστηκαν τὰ περισσά:
τῆς προίκας σου τὸ καμουχί
καὶ τὸν παλιό σου τὸν μποξᾶ.

Καὶ θὰ σχωροῦνε, θειὰ Μαρώ,
—νᾶναι τὸ χῶμα σου ἐλαφρό...

Κι' ἂν ντύθῃ τάχα μαυροφόρα
κ' ἡ ξαγγονούλα σου ἡ Ἀννιώ,
κρυφτογηρᾷ ἀπ' τὴ γρίλλια τώρα
τῆς γειτονιάς τὸ μορφονιό.

σὲ λίγο, θᾶβγει καὶ στὸ δρόμο
μὲ τὴν τριανταφυλλιά ποδιά.

«Πρέπει» δὲν ἔχει, κι' οὔτε νόμο :
"Ετσι τὸ θέλησε ἡ καρδιά.

Καὶ θὰ γυρνᾷ, κυρὰ Μαρώ,
μὲ τὴν εὐκὴ σου... στὸ χορὸ !

"Ετσι—καληώρα, μιὰ φορὰ,—
μὲ τὴν πλεξούδα τῆ χρυσῆ,
—πὼς ἔκανε ὁ καιρὸς φτερά !—
τὸν καρτεροῦσες δὲ καὶ σύ.

Τὰ ἴδια γυρίζουν, θεῖα Μαρώ,
στὸν κόσμῳ αὐτὸν τὸν πλανερό.

Καὶ στὴν ξερὴ τριανταφυλλιά,
ποὺ στὸ μπαλκόνι σου ἀπομένει,
πέφτουν τὰ ρόδα τὰ παλιά,
μὰ νιὸ μπουμποῦκι ξαναβγαίνει.

Γιὰ λίγες μέρες, θεῖα Μαρώ,
θὰ μιν ἡμιονεῖ κι' ἡ παππᾶς.

κ' ὕστερα πιά, μὲ τὸν καιρὸ,
θὰ ξεχαστῇ... ἐκεῖ ποὺ πᾶς...

Καὶ θὰ σβυστῇ, κυρὰ Μαρώ,
καὶ τ' ὄνομά σου ἀπ' τὸ σταυρὸ !

ΣΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ...

Πλημμύρισες κι' ἀπλώθηκες,
ὦ ἐπιτάφια χλόη,
κεῖ ποὺ σκεπάζει ἡ γῆς βαθεῖα
τὸ μαῦρο φτωχολοῖ.

Στὴν ἄκρια τοῦ κοιμητηριοῦ
παχὺ χορτάρι βγαίνει'
τρέχουν τ' ἀρνάκια γιὰ βοσκή,
φτωχολογιά καημένη.

Καὶ ζωντανὴ τὸν δούλευες'
καὶ κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα
δουλεύεις γιὰ τὸν ἄρχοντα
καὶ πεθαμένη ἀκούει.

Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ-ΛΑΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Μυριόφυτον τῆς Θράκης τὸ 1858. Ἀλλὰ ποῖος βλέπων, ἀκούων, δια-
βάζων τὸν Ἀριστοτέλην Κουρτίδην, θὰ τὸν
ἔκαμνεν ἐδδομηντάρην; Ὁ θάνατος, ἓνας
θάνατος ἐξαφνικὸς καὶ ἀνέλπιστος,—τὴν νύ-
κτα τῆς 11 πρὸς τὴν 12 Αὐγούστου,—τὸν
εὐρῆκεν εἰς βλὴν τοῦ τῆν ἀκμὴν καὶ τὴν
δράσιν. Ἐνας συνάδελφός του παιδαγωγὸς
εἶπεν ὅτι «ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς ἔδρας». Ἐνας
συνάδελφός του λογοτέχνης θὰ μπορούσε νὰ
πῇ ὅτι «ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ γραφείου». Στιγ-
μήν, πραγματικῶς, δὲν εἶχε παύσει νὰ διδά-
σκη ἢ νὰ συγγράφῃ ὁ λογοτέχνης παιδα-
γωγός. Καὶ εἰς τὰ 70 τοῦ χρόνια εἰργάζετο
ὅπως στὰ 25 τοῦ, ὅταν πρωτοῦλθε στὰς
Ἀθήνας καί, γεμάτος ἐνθουσιασμόν, ἐνγγκα-
λίσθη καὶ κατεφίλησε τὰ μάρμαρα τοῦ Φι-
λοπάππου.

Τὸ περιστατικὸν αὐτὸ τῆς πρώτης του

ἀθηναϊκῆς ἡμέρας μᾶς τὸ διηγῆθη, μάρτυς
αὐτόπτης, ὁ κ. Καμπούρογλου, πρὸς τὸν
ὁποῖον ὁ νέος Θράξ ἦλθε μ' ἓνα συστα-
τικὸν τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Μοστρά-
του. "Ε, ὁ νεανικὸς αὐτὸς ἐνθουσιασμὸς
δὲν ἐγκατέλειπε ποτὲ τὸν λογοτέχνην παι-
δαγωγόν. "Ἦτο τὸ χαρακτηριστικὸν του
καὶ ὡς ἀνθρώπου, καὶ ὡς διδασκάλου, καὶ
ὡς συγγραφέως. Τὸ ὥραϊον, τὸ ὕψηλόν, τὸ
εὐγενικόν, ὅπου τὸ εὗρισκεν, ὅπου τὸ ἔβλε-
πεν, ὅπου τὰ ἐφαντάζετο ἴσως ἀκόμη, τοῦ
ἀνέβαζε δάκρυα στὰ μάτια καὶ τοῦ ἔκαμνε
τὴν φωνὴν παλμώδη. "Εδίδασκε μ' ἐνθου-
σιασμόν, ἔγραφε μ' ἐνθουσιασμόν, ὁμιλοῦσε
μ' ἐνθουσιασμόν καί, ὅπως τὰρχαῖα μάρμα-
ρα τοῦ Φιλοπάππου, ἐνγγκαλίσετο μ' ἐνθου-
σιασμόν ὅλα τὰ ἰδεώδη. Διαβάστε τὸ τελευ-
ταῖον τοῦ ἀρθρον εἰς τὴν «Νέαν Ἑστίαν»
—καὶ ποῖός νὰ μοῦ τὸ ἔλεγε, ὅταν τὸ ἔσχα-

λίσζα, ὅτι εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν στήλην θὰ ἔγραφα τόσον γρήγορα τὴν νεκρολογίαν του — πάλ्लεται ὀλόκληρον ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ Ἀριστοτέλη Κουρτίδη, τὸν νεανικόν, τὸν παντοτινόν, τὸν ἀκούραστον, τὸν ἀδιάπτωτον.

Πῶς κατῴρθωνε νὰ τὸν διατηρῇ εἰς τὴν ψυχὴν του, ἀκόμη καὶ εἰς καιροὺς ποὺ δὲν ἔβλεπε γύρω του πᾶρ ἄνθρώπους ψυχροὺς, σκεπτικούς, ἀπογοητευμένους, κουρασμένους, νεκρούς; Μυστήριον, ἀλλὰ τὸν διατηροῦσε.

Θαῦμα, ἀλλὰ δὲν τὸν ἄφινε ποτέ. Κι' ἔμωσ ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης δὲν ἐξοῦσεν, ὅπως θὰ ἔλεγε τώρα κανεὶς, εἰς «ἄλλον κόσμον» ποὺ τὸν ἔπλασε μετὰ τὴν φαντασίαν του. Ὅχι, ἐξοῦσεν εἰς αὐτόν, τὸν πραγματικόν καὶ τὸν καχορίζικόν. Ἀλλὰ θὰ ἤξερε, φαίνεται, νὰ βλέπῃ μόνον τὰ καλὰ του, νὰ νὰ λοκαρίζῃ εἰς τὰ καλὰ νὰ πιστεύῃ, μετὰ αὐτὰ νὰ ἐνθουσιάζεται καί, — τὸ κυριώτερον, — νὰ μεταδίδῃ τὸν ἐνθουσιασμόν του εἰς τοὺς γύρω του. Καὶ συνήθως οἱ γύρω του ἦσαν γυναῖκες: διδασκάλισσαι καὶ μαθήτριά, ἄλλοτε εἰς τὸ Ἀρσάκειον τῶν Ἀθηναίων ὅπου ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐδίδαξε, κατόπιν

εἰς τὸ Διδασκαλεῖον Θηλέων Πειραιῶς, τὸ ὅποιον ἐδημοῦργησε καὶ διηύθυνε μέχρι τοῦ θανάτου του. Τὰς γυναικείας αὐτὰς ψυχάς, μετὰ τὴν διδασκαλίαν του, μετὰ τὴν ὁμιλίαν του, μετὰ τὴν δρᾶσιν του, μετὰ τὸ παράδειγμά του, ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης τὰς ἐκρατοῦσε ὑπὸ διαρκὴ ἐνθουσιασμόν. Ἦσαν ὁ κόσμος του. Κι' ἂν ἦτο ἐν μέρει δημιούργημα του, ὁ κόσμος αὐτὸς ἦτο πραγματικὸς καὶ πραγματικὴν εἶχεν ἐπιδράσιν ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦ καὶ ἐμπνευστοῦ του.

* *

Ἄλλ' ἂς παρακολουθήσωμεν ὀλίγον τὴν

σταδιοδρομίαν τοῦ Ἀριστοτέλη Κουρτίδη ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ ἀπεβιβάσθη εἰς τὰς Ἀθήνας, φέρων τὰ μεγάλα του θνεῖρα καὶ τὸν μέγαν του ἐνθουσιασμόν. Ἀπὸ τὰ ἐφόδια του, τὸ κυριώτερον βέβαια ἦτο τὸ λογοτεχνικόν του τάλαντον. Μετὰ αὐτὸ ἠγωνίσθη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ κατῴρθωσε νὰ ζήσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν, (διότι ἂν δὲν εὗρισκεν ἐδῶ πόρον ζωῆς, ἐσκόπευε νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ξαναγίνῃ δάσκαλος κι' ἰε-

ροψάλης ὅπως ἦταν.) Κατὰ σύστασιν τοῦ Καμπούρογλου, προσελήφθη εἰς τὴν «Διάπλασιν τῶν Παιδῶν» ποὺ τότε μόλις εἶχεν ἰδρυθῇ. Καὶ τόσῃν ἐδειξεν εἰδικότητα νὰ γράφῃ «γὰ παιδιὰ», ὥστε ἐμεινεν ἔκτοτε ἀρχισυντάκτης. Ἔως τὸ 1895, δεκαπέντε ὀλόκληρα χρόνια. Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα ἔγραψε καὶ τὰ πρῶτα σχολικά του βιβλία, ἐνημερώθη τὴν ἀνάγκαν τοῦ βιβλιοπώ- τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παιδῶν» Σταματῖναν Π. Παπαδοπούλου, ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν διὰ νὰ σπουδάσῃ παιδαγωγικὴν, ἐμεινεν ἐκεῖ τρία-τέσσαρα χρόνια, — χωρὶς ἔμωσ νὰ διακόψῃ τὴν συνεργασίαν εἰς τὴν «Διάπλασιν», τὴν ὅποιαν ἐτροφοδο-

τοῦσεν ἐκεῖθεν μετὰ θαυμάσια παιδικὰ διηγήματα καὶ ἀναγνώσματα τοῦ Αἰμιλίου Εἰμαρμένου — καὶ ὅταν ἐπανῆλθε μετὰ τὸ δίπλωμά του ἀπὸ τὴν Ἰέναν, διωρίσθη μὲν καθηγητὴς, ἐξηκολούθησεν ἔμωσ ἐντονωτέραν τὴν λογοτεχνικὴν του δρᾶσιν, γράφων εἰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ καὶ ἡμερολόγια. Ὁ φυλλομετρετὴν παλαιὸς τόμος τῆς «Ἐστίας» (καὶ τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῆς ἐφημερίδος) τῆς «Ἐβδομάδος», τῆς «Ἐφημερίδος» τοῦ Κορομηλά, τοῦ «Ἀστειος», τοῦ Ἡμερολογίου Σκόκου κα., συναντᾷ συχνότατα τὴν ὑπογραφήν Ἀριστοτέλης Π. Κουρτίδης κάτω-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

θεν διηγημάτων, χρονογραφημάτων, ψυχολογικῶν, αἰσθητικῶν καὶ παιδαγωγικῶν μελετῶν, κοινωνικῶν ἄρθρων καὶ λογοτεχνικῶν ἢ θεατρικῶν κριτικῶν. (Ἐνα καιρὸν μάλιστα, ὁ Κουρτίδης ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ εἰδικώτερος τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὸ θέατρον ὅπως περὶπου σήμερα ὁ Ἄλκης Θρύλος, ὁ μαθητὴς του.) Κατόπιν ἐργάζετο, ἀποκλειστικῶς σχεδόν, εἰς τὰ «Παναθηναῖα» τοῦ Μιχαηλίδου.

Ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὁ παιδαγωγὸς ἀπερρόφα τὸν λογοτέχνην, ὁ καθηγητὴς ἐκυρίευσεν τὸν συντάκτην. Ἡ ἐντονος λογοτεχνικὴ δράσις τοῦ Κουρτίδου εἶναι ἀπὸ τὰ 1890 ἕως τὰ 1905. Κατόπιν ἐμφανίζεται εἰς τὸν λογοτεχνικὸν τύπον ὁλοὲν ἀραιότερα. Δὲν γράφει σχεδὸν παρὰ βιβλία σχολικά. Κάπου-κάπου κάμνει καμμίαν διάλεξιν εἰς τὸν «Παρνασσόν». Ὅσπου ἡ ἐκδοσις τῆς «Νέας Ἑστίας» ἀναξωπυρῶναι τὸν παλαιόν του ἔρωτα καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης λογοτέχνης. Ἡ μεταφράσις τοῦ «Γιού» τοῦ Γκούναρσον μετὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συγγραφέως, τὸ «Δέρ» ἐπ' αὐτῇ εἰς τὸν Μυστικὸν Δείπνον τοῦ Δεβίντα, οἱ «Μαργαρίτας», ἡ μελέτη περὶ τοῦ Φουλέλμου Μύλλερ καὶ εἰς βιβλίον ἀπὸ τὰ ῥαιότερα κομμάτια ποὺ ἐδημοσίευσεν ἡ «Νέα Ἑστία». Καὶ γνωρίζω με ποίαν ἀγάπην τὸν ἐδιάβαζαν καὶ οἱ παλαιὸι τοῦ θαυμασταί καὶ οἱ νέοι, ὁ Κουρτίδης ἐσκόπευεν, ἀποχωρῶν πλέον ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Διδασκαλείου, νάφροσιθῇ εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο. Ὁ θάνατος, — ἀνυπολόγιστη ἀπώλεια καὶ διὰ τὴν «Νέαν Ἑστίαν», — δὲν ἐπέτρεψε τὴν πραγματοποιήσιν αὐτοῦ τοῦ σχεδίου.

**

Καθὼς εἶπαμεν, τὸ λογοτεχνικὸν ἔργον τοῦ Ἀριστοτέλη Κουρτίδου εἶναι σκορπισμένον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Διὰ τὰ νὰ τὸ κρίνῃ κανεὶς, θὰ ἔπρεπε πρῶτα νὰ τὸ συγκεντρώσῃ, πρᾶγμα δυσκολώτατον. Εἰμποροῦμεν οὐχ ἦττον νὰ ριφοκινδυνεύσωμεν μίαν ἐντύπωσιν. Μεγάλος δημιουργὸς δὲν ἦτο βέβαια ὁ Κουρτίδης. Οὔτε ποιητὴς, οὔτε διηγηματογράφος. Ἦτον ὅμως ἔξοχος στυλίστας· εἶχε προσωπικὸν ὕψος γεμάτων χάριν, δροσίαν, πνεῦμα καὶ ποιητικὰς εἰκόνας· μετεχειρίζετο τὴν γλῶσσαν. — τὴν καθαρεύουσαν προπάντων,

ποῦ ἦτο ἡ γλῶσσα του, — μὲ μίαν θαυμαστὴν ἀκριβολογίαν, αἱ δὲ παντοῖαι τοῦ γνώσεως, ἡ ψυχολογικὴ καὶ ἡ ἄλλη του σοφία, καθίσταναν καὶ οὐσιώδεις πᾶν ἔτι ἤξευρε νὰ γράφῃ τόσον ῥατα. Ἡ τελεία πάλιν γνώσις τῆς παιδικῆς ψυχῆς καὶ ἡ φυσικὴ του τρυφερότης τὸν ἐκάμναν εἰδικὸν συγγραφέα τῆς νεολαίας. Ὅ,τι ἔχει δημοσιεύσει εἰς τὴν «Διάπλαιν», καθὼς καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ σχολικά του βιβλία, ἀποτελοῦν ἴσως τὸ δημιουργικώτερον μέρος τῆς λογοτεχνικῆς του παραγωγῆς.

Δὲν εἶμαι διόλου ἀρμόδιος νὰ τὸν κρίνω καὶ ὡς ἐπιστήμονα, φιλόσοφον, ψυχολόγον, παιδαγωγόν. Ἄλλοι θὰ τὸ κάμουν καλύτερα. Διαισθάνομαι ὅμως ὅτι καὶ ὡς ἐπιστήμων διέπρεπε περισσότερο διὰ τῆς πλουσίας του βιβλιοθήκης καὶ τοῦ πάντοτε μαγευτικοῦ του ὕψους. Δὲν εἶχε πρωτοτύπους θεωρίας· ἡ εὐστοχος ἐφαρμογὴ μερικῶν ξένων θεωριῶν ἦτον ὅλη του ἡ πρωτοτυπία. Τί τὰ θέλετε ὅμως ποὺ ἐγνώριζε τὰ «πράγματα» ὅσον κανεὶς καὶ ἡ γνώμη του εἰς κάθε ζήτημα τῆς ἀνθρωπότητος του, — ψυχολογικόν, αἰσθητικόν, παιδαγωγικόν, ἐξύγιζεν ὅσον κανενός.

Ἀνέστη τέλος πάντων. Εἰκέτο ποῦ δὲν ἔμελλε νὰ ἐγγοῖται εἰς αὐτὸν πῶς ἔνας τέτοιος ἄνθρωπος δὲν εἶναι καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, πρῶτος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ ἀριστοῦ μέλος εἰς Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν!

Ὁ ἴδιος, γελῶν, τὸ ἀπέδιδεν εἰς τὸ ἀνάστημά του. «Μοῦ λείπει μπόι» ἔλεγε. Κι' ἦτο πραγματικῶς ἕνας κοντός, κάπως χονδρός, μὲ ἡμέρα χαρακτηριστικὰ καὶ μὲ τὰ γλυκύτερα γαλανὰ μάτια τοῦ κόσμου. Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ ἦτο πιδ κοντός ἀπὸ τὸν κ. Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην, ὑποθέτω δὲ ὅτι περισσότερο ἀπὸ τὸ μπόι, τοῦ ἔλειπαν κάποια ἄλλα πράγματα, ἐνθ' ὅτι εἶχαν ἐκεῖνοι ποῦ τὸν ὑπεσκέλιζαν. Καὶ τὰ πράγματα αὐτὰ ἦσαν ὁλοῦς διόλου ἄσχετα πρὸς τὴν εὐρυμάθειαν, τὴν ἐκφραστικὴν δύναμιν, τὸ πνεῦμα ἢ τὴν καλαισθησίαν του. Καθαυτὸ μετριόφρων ὁ Κουρτίδης πιθάνον νὰ μὴν ἦτο. Ἀπεναντίας, νομίζω, εἶχεν ὅλην τὴν συναίσθησιν τῆς μεγάλῃς του ἀξίας καὶ κάθε πεποίθησιν εἰς τὸν ἑαυτόν του. Δὲν εἶχεν ὅμως τὴν ἐπιτηδαιότητα νὰ προβάλλῃ τὰς ἀξιώσεις του εἰς τρόπον ποῦ νάναγκάζῃ τοὺς ἄλλους νὰ τὰς ἱκανοποιῶν. Ὅλοι οἱ φίλοι του τὸν ἀγαποῦσαν, τὸν ἐκτιμοῦσαν, τὸν ἐθαύμαζαν. Πε-